

Edebiyat DÜNYASI

EDEBİYAT
SANAT
FİKİR
AKTUALİTE

Nebil Vary
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır
Selâhattin Batu

Orhon M. Arıburnu

Melâhat Özgü

Fahir Onger

Zeki Ö. Defne

A. Karahan

Halim Yağcıoğlu

Nihat M. Çetin

Özdemir Asaf

Sabih Şendil

Mahmut Kuru

Behçet Necatigil

Ömer E. Cansever

Sait Faik

Sabahattin Batur

Sabahattin Hüsnü

Fazıl Balta

Gülten Özak

Mes'ut Önen

Yahya Kanbolat

İlhan Demiraslan

Fohti Siret

A. Daniş Benlioğlu

Kemal Dayan

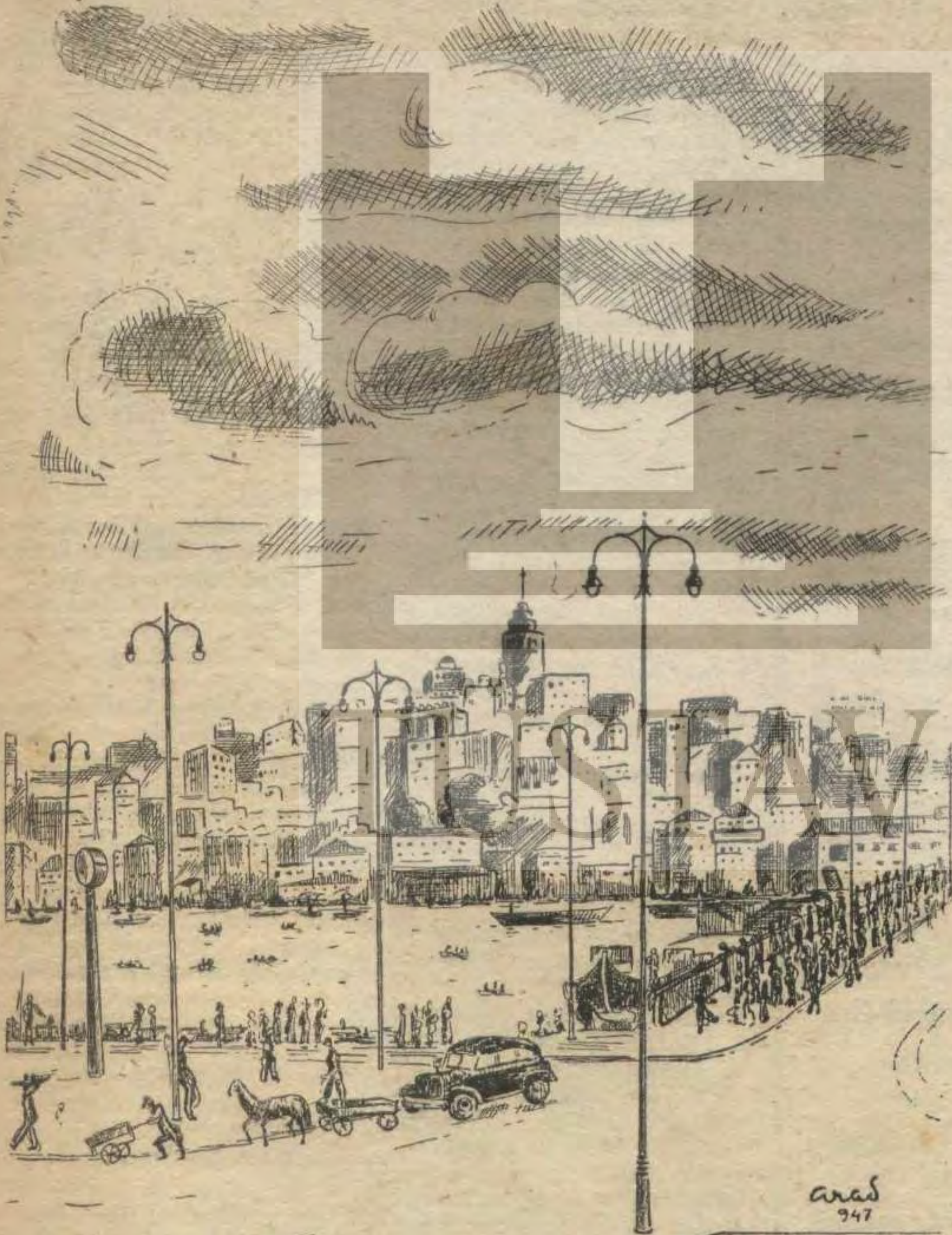
Celâl Keyyâli

Necdet Konuk

Necati E. Kâhyaoğlu

Ayhan Hünalp

V.s....

Aras
947

SAYI: 1

15 OCAK 1948

FİYATI 25 Krş.

HER AYIN 15 inde
İstanbulda Çıkar

Sahibi ve Yazı İşlerini
fiilen idare eden
Mehmet AKUZUN

Sekreter :
Sabahattin HÜSNÜ

Adres :
Posta Kutusu : 445
İstanbul

Not: Her türlü müracaat
Sekreter adına yapılmalıdır.

ABONE

Yılıığı : 2'0 Krş.
Aylığı : 150 "

Sayı : 1

Gelecek Sayıda :

Mehmet KAPLAN
Bekir Sıtkı KUNT
Sabahattin KUDRET
Nevzat ERKAN
Ümit Y. OGUZCAN
vs...

DERGİLER

— VARLIK —

Edebiyat Dünyasını matbeaya
verdiğimiz gün, henüz «Varlık»
ın Ocak sayısı çıkmamıştı. Bu-
nun için Aralık sayısından bah-
sediyoruz.

Yaşar Nabi'nin «İnkılabımız
üzerine titriyesim» adlı başma-
kaesi cidden özütü. Yaşar Na-
bi'nin fikirlerini ve sözlerini biz
de benimsiyoruz. Orhan Veli-
nin «Karikatürden Şiire» isimli
yazısı da kısa, ama bu kısalık-
ta muharrir çok şeyler anlata-
bilmiş.

Dergide bilhassa Sait Fak'ın
hikâyesini beğendik.

Varlık'ın bu sayısında tam 14
şiir var. Ziya Osman'ın «Ek-
mek» şiiri umduğumuz gibi de-
ğil; beğenmedik, desek doğru.

Behçet Necatigil'in «Evler»;
Necati Cumalı'nın «Önlenmez
ayrak»; Halim Yağcıoğlu'nun
«Mustafa Kemal»; Kenan Ha-
riri'nin daha evvel Sanat ve E-
debiyat'ta okuduğumuz «İm-
kânsuz adlı şiirleri güzel.

Necatigil'in şiirinden sevdiği-
miz bir parçayı alıyoruz:

*Küçükler büyük adam yerine ce-
lerin kiminde,
Çocukları işe koştur kalabalık ai-
leler,
Okul çağlarının kadersiz yavrul-
ları
Ufağık aruçlardan akşamları
aban ter
Tuz yerine geçti evlerin yeme-
ğinde.*

— SANAT VE EDEBİYAT —

Sanat ve Edebiyat gazetesinin
49 ve 50 nei sayıları birlikte çık-
tı. S. K. Yetkin, M. Kaplan, A.
Kaptan, B. Yüce, S. Tanaydı,
S. Batu, K. Dayan, M. Kuru,
M. Özgü. imzaları var.

Yetkin'in başyazısı «Bir ede-
biyatçılar derneği» hakkında.
«Dağıtım işlerinin bozulduğu»
ve diğer sıkıntılar çok doğru.
Bu günün yazarı da, hattâ oku-
yucusu da, bir şey yazmak ve-
ya okumak için, diğer önemli
ihtiyaçlarını kısmak zorundadır.

Biz de bir «Edebiyatçılar der-
neği» nin - fena maksatlara yö-
nestilmemek şartile - çok fay-
dalı olacağına inanıyoruz.

Kaplan'ın yazısı «Türk ede-
biyatı tarihi» başlığını taşıyor
ve cidden önem verilecek bir
meseleye dokunmuş. Eski ede-
biyatı inkâr edenlere biz de çok
rastladık ve üzüntü duyduk.
Bu gün Türk edebiyatı tarihinin
ihmal edildiği de meydanda..

Basri Yüce'nin kayıbdan do-
ğan acıya ortağız. Ailesine ve
Sanat ve Edebiyat gazetesine
başsağlığı dileriz.

Batu'nun Ege'de Saraylar ad-
lı büyük şiirinden son iki mis-
raı alıyoruz:

«Konuşacak bir ana gibi sesi
duygulu,
Masallar, kahramanlar ü'kesi
Anadolu!»

— YIRMINCI ASIR: —

Yirminci asrın 4 üncü sayısı
gene temiz basılmış halde çık-
tı. «Akademi lâzım mı?» baş-
lıklı ve Yirminci asır imzalı bir
başyazı, Fahri Erdinc'in hikâ-
yesi, Cemil Meriç ve Ahmet
Köksal'ın yazıları ile Iskender
Fikret, S. Aldanır, R. Ilgaz, M.
Arabal, C. Irgat, E. Güçer, E.
Uçarı'nın şiirleri var.

Fahri Erdinc'in «İstidas sını
Adam - Adam'ın son sayısında
okumuştuk. Bir hikâyenin böy-
le yakın zamanlar içinde ilk ay-
rı yerde yayınlanması tuhaf ka-
cıyor. Rifat Ilgaz ve Ercüment
Uçarı'nın şiirleri güzel. Uçarı-
nın şiirinden son beş misra:

«Yanın kokulu rüzgâr sana mer-
haba diyorum
İçinde belli belirsiz bir geşler
kışkırtıyor
Seni bütün mevcudiyetinle sevi-
yorum
«Aklında sen ve cümle nefes
olanları
Sizi seviyorum.»

— GENÇ NESİL: —

«Genç Nesil» in ikinci ve
üçüncü sayıları birlikte çıktı.
Enver Naci, İsmet Bozdağ, Fa-
(Devamı 16 ncı sayfada)

İnsan ve Sanatı

Misafirlik Duygusu

Yazar: Selâhattin BATU

Belki bazı insanlarda olmaz,
ama kırkını aşanların çoğunda
yavaş yavaş yeni bir duygu be-
lirir. Bize artık yaşayacağımız
yılların azaldığını, sayılarının
belli olmaya başladığını sık sık
hatırlatan bu his, şarkıdaki na-
karat gibi, neşemiz her kabardıkça
içimizde çimler, büyük
hayaller kurduğumuz dakika-
larda derinden gelen bir ses gi-
bi bizi tatlı rüyamızdan uyan-
dırır. Bu duygunun farkına var-
mıyanlar, yahut varsalar da al-
dırmıyanlar çoktur. Ama bazı-
larımızda erkenden dal budak
salar ve yıllar ilerledikçe hük-
münü daha çok artırır.

Şarkıdaki tevekkül duygu-
suna, yahut ilk bakışta kendi-
mizi sıkı çabalar, uzun vadeli
teşebbüslerden korumak için
yaptığımız akla - uydurmalarla
benzeyen bu iç halinin gizli ve
derin sezgislerimizden gelmesi
mümkün değil midir? Uykuda
olmamıza rağmen zamanı sez-
diğimiz gibi yaşayacağımız gün-
leri de sezinlemiş olabiliriz. Bu
türlü bilgilerimizde tehlikeli,
zararlı olduklarından idrakimi-
ze çıkarmaları menedilmiş olabi-
lir. Bize bilinmesi yasaklanan
sırların yalnız dışımızda değil,
içimizde de olabileceğini düşün-
mek lâzımdır. Son ana kadar
idrak etmeden yaşadığımız bir
başka ve büyük hayatımız ol-
duğunu bugün artık öğrenmiş
bulunuyoruz, ve onun neleri bil-
diğini öğrenmenin belki hiç
mümkün olamayacağından da
haberliyiz. Bana öyle gelir ki
yaşamak ve ölmek bahislerinde
fizyolojimizden öte, hattâ fizi-
yolojimize nizam veren bir iç
idrakimiz olmalıdır. Onun için
insanın istemeden ölmesine im-
kân yoktur. Ölüm karşısında
geçirdiğimiz bütün korku ve
ürpermelere rağmen buna ken-
dimiz karar vermiş olabiliriz.

Topraktan yükselen ağaçları,
karanlığın içinden, renk renk
gülüveren çiçekleri düşünürüm.

Ve insanı bütün fizyolojisiyle
işleyen kuvvet, bu çiçekleri iş-
leyen kuvvetten farklı mıdır?
Zerre içinde ilk ahengi kuran
talsım gibi, unsurları bir daldan,
yapraktan ve bizim duyan, dü-
şünen bütün dokularımızda şe-
killemek, ölü topraktan canlıyı
yuğurtmak, ancak bir cevher,
bir sırlı idrakın eseri olabilir.
Maddenin kendi ölüsüne ken-
diliginden hareket ve şekil ve-
rebileceğini düşünebilir miyiz?
Her türlü zekâ ve zevk de an-
cak dilediği zaman kurduğu ya-
pıyı yakınaktadır. Doğum ve
ölümüne karar veren şeyin böyle
bir idrak olabileceğini düşün-

MAHKÜMLAR

*Ekseriya sabaha karşı
Kurguna diğilir mahkûmlar
Bir sünger tağna döner
Anne sütünden yapılan heykel*

*Bari şu trampetler çalmasa
İnsan güriütlüye gitmese..
Orhon Murat ARIBURNU*

meliyiz, ve bu iç düşünce karar
vermeden insanın öleceğini san-
mamalıyız.

İnsan bilmek, öğrenmek için
ne çırpınışlar yapar. Buna ra-
ğmen asıl büyük konuların hiç
birinde aydınlığa çıkamaz. Var
mıyım? Ben miyim? derken bi-
le şüpheye düştüğümüz zaman-
lar çok olur. Bu bile ölçülerimiz
ne kadar itibari ve dün-
yamızda gördüğümüz her şeyin,
hattâ verdiğimiz kararların bile
ne kadar «bize göre» olduğunu
gösterir. Ama «bize göre» ne

demektir? Hiç bir prensibe kan-
mamış, her konuda şüphe içinde
olan bize nispet edilmiş bir ger-
çeğin, gerçek olmasına imkân
var mıdır?

Bana öyle gelir ki bilmemiz
mümkün olmayan gerçekleri,
belki de bütünüyle bilmekteyiz.
Ama bu bilgimiz, uykuda zama-
nı sezgisimize benzer. Gördükle-
rimiz, elle dokunduğumuz bi-
rer gerçek olmayabilirler. Çoğu
bilgilerin de söylediği gibi, bun-
ların bizim sanlarımızdan iba-
ret olmaları çok mümkündür.
Ama bizim bir bilinemiz vardır
ve bizim iç gerçekliğimizin, çev-
remizi dolduran bütün bu sa-
nılardan daha gerçek olabilece-
ğini müspet ilim kafasıyla bile
düşünebiliriz.

Ölüm sezisini, misafirlik duy-
gusunu boş kuruntular sayabi-
lir miyiz? Herkesin kendi öm-
rünü için sezgileriyle bir tahmin
yapması ve hayatını, bilmeye-
rek, bu tahmine göre nizamlan-
ması niçin mümkün olmasın?
Her gün karşılaştığımız tahmin
dışı işler, bize göre, dış bilgile-
rimize göre olan şeylerdir; ve
bir sürprizle karşılaştığımız söy-
liyen kişinin içini konuşurabil-
sek, başına gelenleri önceden
bildiğini hattâ bunları kendi eli-
yle hazırladığını öğreniriz.
Gerçek olanın bu bilgi, tahmin
dışı sandığımız şeyin kendi is-
teğimiz olmadığını hemen iddia
edemeyiz. Belki bütün kaderler
ve ölüm de bizim kendi rızaları-
mız, arzularımızla hazırladığı-
mız basit sonuçlardan başka bir
şey değildir.

İçimizde bir duygunun, mi-
safirlik duygusunun bize, de-
ğişmeyen, hep aynı kalan bir fikri
durmada hatırlatışı, fakat ara-
ştırınca buntun nasıl ve nere-
den geldiğini bir türlü anlyama-
mayışımız çok manalıdır. Ölü-
müzde bir manzara vardır, ade-
tâ görmek istemeyiz. Küçük bir
yokuş bizi bir ufka çıkarabilir,
(Devamı 16 ncı sayfada)

ŞİİR HAKKINDA

Dr. Prof. Melâhat Özgü

Şiirin, musiki ve plâstik sanatlar ile aydınlatılması edebiyat tarihi çalışmalarını uzun zaman meşgul etmiş, hâlâ da etmektedir. Bu nasıl mümkündür? Plâstik sanatlar ve musiki geniş mânada şiiri aydınlatabilir mi? Gerçi musiki ile şiir, ikisi de işitme duyumuza hitap eder; fakat aralarında ne de olsa büyük bir fark vardır: Musikinin esası, ritim, melodi ve armonidir. Şiir ise ruh hallerimizi kelimelerle verir. Kelimelerin birer mânası vardır. Şiirde bu mânalı kelimeler sanat-kârane bir şekilde yanyana dizilir ve muayyen bir konuyu işler, hakiki musikide ise muayyen bir konuya ihtiyaç olmadan ruhun durumunu: keder veya sevinci verir. Plâstik sanatlara gelince: sadece görme duyumuza hitap eder. Eserleri hareketsiz ve yanyana duran unsurlardan müteşekkildir, sonra da bir mekânda yerleşmiştir. Böylece hitap ettikleri hassele-re, eserlerinin zaman ve mekân çerçevelerinde yerleştiklerine göre şiir, musiki ve plâstik sanatlar, Güzel Sanatların üç ayrı bölümünü teşkil etmektedirler; fakat buna rağmen birbirlerini aydınlatırlar. İşte musiki ve plâstik sanatların esaslarını şiirin esaslarıyla karşılaştırmak bize her ikisinin şiiri, nasıl ve ne dereceye kadar aydınlatılabileceklerini ortaya koyar, aynı zamanda her birinin öz varlığını gösterir. Sanatçı, ister bir şair, ressam, yahut da bir musiki üstadı olsun, dünya ile münasebetinin ne dereceye kadar sanat ifadesini bulduğu ve ne dereceye kadar kendine has bir şekil aldığı eserlerinde belirir.

(1) Muharririn üç konferansından müteşekkil, yakında yayımlanacak eserinin ön sözünden alınmıştır.

Hikâyecilik ve Türk Hikâyeciliği üzerine Notlar

Yazan: Fahir ONGER

AVRUPAİ manadaki hikâyecilik bizde Tanzimattan sonra başlar. Eğer hikâye sadece bir vak'anın, bir hâdisenin, bir maceranın anlatılması demekse hikâyeciliğimizin mazisi de çok uzaklara gidebilir.

HİKÂYE anlatmak fiilinde ifadesini bulmakla beraber, bu gün daha başka fonksiyonları da üzerine almaktadır. Biz şiir düşünürken, bunun zaman zaman şiiriyetten ayrı maksad ve gayelerden ayıklanmaya tâbi tutularak «gayesi kendi içinde

SANA GELİRKEN

Bana, gitmiyormuş gibi geliyor,
Nekadar giderse gitsin araba,
Nasıl olur ki yollara bakmasam?
Gözlerimi yumsam mı ki acaba?

Sıkıslıveriyorlar ruhumu,
Bir şey uçuşuveriyor tendem,
Beni koyup koyup gidiyor canlar;
Hangi birinin ardından gideyim
ben?!

Hasretlerdir, telaşlardır sanırdım
Burda her şeyleri sürüp götürün.
Hasretse dünyanın hasreti bende;
Niye gitmek bilmez böylece tren?

Gel de «Sihirli Atın» aroma gindî;
Yum gözünü: hasret, aç gözünü:
yâr.
Ne bir kanad-ın var, aksiliğe bak,
Ne Akınay'dan Bebek'e uçak
var!

Teker: tıngır mıngır, akeste -
beste.
Tramvay telleri çiçekler açar.
Ren yârin yoluna düştüğüm saat
Böyle mi geçmeli yoldan aâarlar?
Zeki Ö. DEFNE

olan» bir sanat haline konmak istenmesini haklı bulabiliriz. Aynı şey hikâye için söz konusu olamaz.

ŞİİR ve hikâye arasındaki bu ayrılık, belki de şiirin yazı diline bağlı olmayarak gramer dışı serbest bir kompozisyonla meydana gelmesindedir. Tam aksi-ne hikâye yazı dilinin sıkı sıkıya gramere bağlı bir yapı şeklindedir. Bu vasfı bir konuyu anlatmak noktasında birleşmelerine rağmen Hikâyeyi Destan ve Fabliau'lardan tamamen ayırır.

GIOVANNİ Boccaccio, ismini bugüne kadar getiren «Yüz Hikâye» sini yazmadan önce zamanının parlak bir nesiresi idi.

DECAMERONE larda şahıslar ve vak'alar hayattan alınmış ve gene hayatta olduğu gibi tasvir edilmiştir. Yazarın müşahhas kıymetlere yer vermesi, hattâ onları birinci plâna çıkarması hikâyenin kandırıcı olmasını değil, fakat İNANDIRICI olmasını icap ettirmiştir. Bu müspet tarafına rağmen «Yüz Hikâye» suurlu bir iş yapmaktan ziyade, eğlendirmek ve Fabliau'larda olduğu gibi okuyucuya hoş vakit geçirtmek maksadıyla yazılmıştır.

EDEBİYATIN da bir fonksiyonu olduğu hakikati anlaşıldıktan sonra, atalarımızda «Decameron» nun bulunduğu bir çok meşhur eserler şehvetpe-restlikle itham edilerek tasfiyeye tâbi tutulmuşlardır.

«DECAMERONE» un insan münasebetlerini sadece aşk manevraları etrafında toplaması yazarının ölümünden sonra da tesirini uzun zaman devam ettirdi.

II

AVRUPA XVII. yüzyıla kadar Boccaccio'nun izinden yürüdü. Halbuki son bir asır zarfında silsile halinde hikâye üzerine büyük hacimde tek bir hikâye yazmak usulü etrafa ya-

(Devamı 16 nci sayfada)

Dünya Ziynetleri Karşısında Fuzulî (1)

Dr. A. KARAHAN

Fuzulî, dünyanın mal, mülk, altın - gümüş ve hattâ evlât gibi ziyinetlerine büyük bir değer vermez görünmektedir. Onda hayatın huzur ve rahatını, lüksü, volüpte (volupté) yi istihkar eden; maddî zevkler, huzuzât karşısında istigâna gösteren asil bir tavır vardır. Onca mal cemetmek, gümüş ve altın insanı mağrur ve «barigâh-ı kurbdan dâr eyler»:

Çoh tefahur kulma cem-i mala sen eh hacc kim
Sim-ü-zer cemiyeti ehl-i gurur eyler seni
Barigâh-ı kurbdan cemiyet-i esbâb-ü-mal
Her ne mikdar olsa ol mikdar dâr eyler seni.

Ey ki endiye-i mal ile serâsime olub
Dün-ü-gün dehrde âzufe geçer ahvalün
Cem-i mal eyledüğün rahat içündür amma
Benci artar ağır olduça yükü hammalün.

Mal ve mülk hakkındaki düşüncelerini aksettiren bu kıtaları başka şiirlerle de kuvvetlendirmek kolaydır:

Deme ki mülke heves ede yohsa mala tama,
Ne mülk-ü-mala bakar dide-i ul-ül-ebâr

Gerçekte bu dünya fânidir: buraya gelen gidecektir. Bir konak yerinden başka bir şey olmayan bu âleme rağbet etmenin, bu derece çırpınıp didinmenin lüzumu ve manâsı nedir?

Dünyaya gelen gider zarurî
Müstelzim-i gaybdır huzuru
Devr-i feleğün kararı olmaz.
İkbalinün itibarı olmaz.

Dünya ki cifedir; cifenin nesi sevilebilir?
Cihanı anhyanlara «Kaf-ı kanaat» ı beklemek elverir:

Biz cihanı pâyimal etmiş cihan - peymâları
Kulle-i Kaf-ı kanaat bekleyen ankalarız
Fakrîsindir fakrımız dünyaya rağbet kılmazız
Cifofo meyletmezüz tûti-i çekker-halarız.

Felek dedelerimizin katilidir. Bir müddet azularımıza göre dönmese bile, bir gün elbette bizim de kanımıza girecektir:

Olsa maksudunca devrân-ı felek bir nice gün
Olma mağrur ey ki hal-i dehr rîzedür sana
Kafî-i ada-vil-câdâdün muaf dutmaz seni
Umma andan dostluk resmi ki düzmedür sana.

Bu âlemi böyle telâkki eden bir insanın, onun zevklerine - kederlerine, saadetlerine - felâketlerine, büyük bir değer ve önem vermeyeceği besbellidir. Ancak, Fuzulînin söz gelimi Enis-ül-Kalb'inde ve diğer bazı eserlerinde sık izlerine rastladığımız bu telâkkinin, yalnız ona mahsus olmadığını, bütün İslâm âleminde ve bilhassa tarikat mensuplarında ve tasavvuf erbabında bu gördüğün sayısız tezahürlerle karşılaşıldığını hemen işaret etmelidir. Onun fakirlikle iftihar edişini de yine bu bakımdan görmek ve buradaki fakrın dünya nimetlerine değer vermemek manâsına geldiğini de söylemek lâzımdır. Burada asıl müessir «El-fakrû şahri» hadisisidir. Yoksa

Fuzulî'yi gerçekten beş parasız, aç ve billâç sanmamız bizi yanıltır. Zaman zaman, hattâ bazan sık sık ondan bahsetmiş, fakirlikle övünmüş olmasına rağmen, elimizde ihtiyaç içinde mütemadiyen çırpındığına, devamlı surette zarurette kaldığına dair kesin vesikalar yoktur... Kendi şiirlerindeki terennümlerin manâ ve değerini kabul etmekle beraber, bunlarda: geleneğin, dinî - mezhebi görüşün ve içtimai - kültürel akışın tesirlerini de hesaba katmak mecburiyetindeyiz.

Ayrıca meşhur Nişancıya yazdığı (Şikâyet-nâme adı ile tanınmış) mektubundaki asırlara intikal eden şikâyetlerinin, fakr ve zaruret içinde bulunduğu dair imâların yeter derecede açık olmadıkları da malumdur. Esasen bu mektubun bir edebî eser vücuda getirmek arzusu ile kaleme alınmış olması da muhtemel bulunduğundan hü-

(Devamı 14 cü sayfada)

SABAH DÜŞÜNCELERİ

ŞÜKÜR gün doğdu pencereden
Ferah aydınlıklarla yıkandı odam
Halım, kitaplarım, çiçeklerim
— Günaydın — diyorlar gülerekten
Şükür gün doğdu pencereden

GAZETEMİ okuyorum,
ne tuhaf!

Halâ bıkmamış insanlar dövrülmekten
Kimi korkuyor koleradan ölmekten
Kimi açlıktan,

Karalıktan,
Sefaletten

II

BÜTÜN insanlar için
Şarkılar söylemek istiyorum
Sükân, huzur ve bolluk garkuları
Büyük rüzgârlar gibi gürlüyerekten
Bitsin bu sebepsiz didişmeler diyorum
En güzel temennilerle yürekten

GELİN, canım kardeşlerim, gelin
Bizim için Tanrı'nın nimetleri
Kırılmaz sırçadan ince kâlpimiz
Su kısacık ömrü zehretmiyelim
Bir bayram yerine dönsün evlerimiz.

Hallim YAĞCIOĞLU

HAŞİM VE DÜNYASI

Nihat M. ÇETİN

Fransız ressamlarından Theodore Rousseau, kırdan bir ağaç resmi yapıyor; yoldan geçen bir köylü, yaklaşarak: «Niçin bu ağacın resmini yapıyorsunuz? O, zaten kendiliğinden var...» demiş. Acaba bu köylü, farkında olmadan, sanat-kârdan etrafını kuşatan çenberi bir an olsun kırmasını mı bekliyordu?

Şiirde Baudelaire, resimde Cezanne, müşahhasa, vâziha, belliye yapılan son büyük reaksiyonun hareket noktaları oldular. Bu, çıplak realiteden hoşlanmayı müzikte temsil eden Wagner «Tabiatın bittiği yerde sanat başlar» diyecek kadar ileri gitti.

Doğrusu, — kendilerini takip edenler, her taraftar gibi, çok müfrit oldularsa da — hakları da vardı. Tabiate, hayata bakmakla, onları görmek, ayrı ayrı şeylerdir ama, ne de olsa, katı ve soğuk realitenin kucagında yıpranan insanın, hayatın bize hergün gösterdiği bu âlemde bıkarak, başka şeyler aradığı zamanlar da oluyor. İnsanların, Âdem'in Cennetden kovulduğu gündün beri hasretini çektikleri «Öteler», Eflâtun'un İdée'ler Âlemi, büyük dinlerde karşımıza çıkmış, bir çok büyük sanat-kârlarda, hattâ Romantizm ve Sembolizm gibi iki büyük ekolde ruhları dinlendiren bir kaynak olmuştur. Edebiyatımızda da muhayyel ülkeler Yeni Zeland'a kocamıyan Servetifünuncuların ve hele Haşım'ın eserlerinde büyük bir yer almıştır.

Yukarda, realiteden bıktığımız ve başka şeyler, başka yerler aradığımız zamanlar da oluyor, dedim; bu ihtivacı duyduğum zamanlar, Haşım, bana yakın bir dost olur.

★

Ahmet Haşım, kendine mahsus dünyası olan sanat-kârlardandır. «Göl Saatleri» inde, bizi munis kuşuları, beyaz, siyah

kuşları, mavi ve gümüşü renklerle uzak ve sessiz ülkelerde yaşatır, öyle beldeler ki:

*Mavi bir akşam
Eder üstünde arâm;
Eteklerinde deniz
Döker ervaha bir sükûn-u menâm.*

Göl Saatleri'nde kum ince, hava ince, duman ince'dir «Kadınlar orda ince, sâf ve leyli-dir.»; «Yeşil sulara büyük inciden çiçekler açar;» ve «İçer gümüş kıyılardan remide âhü-

DÜNYA DAHA SICAK

*Sanki ben herşeyi görmüşüm:
İlk bir cehennem,
Alçak gönüllü şeytan
Ve ağır havasıyla iç sıkıan cennet.*

*Devir devir nöbet alan Allahlar..
Değişen,
Fikiriden fikire konan insanlar.
Papağanlar, papağanlar.*

*Sanki ben herşeyi görmüşüm,
Cennetinde sıklımış,
Cehenneminde üşümüşüm,
Gidip gidip dönmüşüm.*

Özdemir ASAF

lar.» Akşamları her şey susar ve «bu sahil-i nîliye gölgeden kuşlar» döner. Orada ayışığının ayrı bir yeri vardır. «Şi'ri Kamer» i okuyanlar:

«Sen her suda bir başka güzellik

*le doğarsın;
«Sen her suda bir başka ziya,
başka kamersin...»*

mısraları, bütün kalpleriyle duyarlar.

«Piyâle» de ise, şair, daha olgun bir âlemler karşımıza çıkar. Artık, her eşya, Haşım'ın hayal havzunda altın suyuna batırılır: Dal, o havza girip çıktıktan sonra mercân; kule, altın olur. Piyâle'deki şiirler, bize onun bu olgun dünyasını aksettiren

tablolarıdır:

Burası bir manâ âlemdir, konuşulmaz; ağızlar «buseyle kilitlenmiş» tir. Tunç'a benzeyen mermer merdivenlerin «Etekinde güneş rengi bir yığın yaprak» vardır. Akşamın oluşunu, «Kızıl havalar» da seyrederek. Bu akşamlarda sular yanar ve «Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller.» Haşımın dünyasında ateş gibi akan nehirler vardır. Çiçekleri ya gül ya karanfildir. Ama nasıl?

*«Yârin dudagından getirilmiş
«Bir katre alevdir bu karanfil.»*

Bazan önümüze bir bahçe çıkar:

*«Bir acem bahçesi bir seccade
«Dolduran havzu atesten bâde!»*

Bu bahçelerdeki ağaçlar, sular... ve onları kuvvetle aksettiren renklerle, ruhumuzun kaynaşış ve eriyişini hissederiz. Bu tabii unsurların dışında ve onlardan ayrı bir şey olmaktan çıkarız. Hattâ, kuşlar bile orada kayıtsız yaşayamazlar:

*«Bir kuş düşünür bu bahçelerde
«Altın tüylü sonbahara uygun.»*

Renkleri keskin, kokuları kızgın olan bu ülkenin, ne tarafına baksanız doyamazsınız: «Gök yeşil, yer sarı, mercan dallar

«Dalmış üstündeki kuşlar yâde!»

Bu kuşlar akşamları altın kulelerden ömrün tekrarını ilân ederler. En çok rastladığımız kuş bülbüldür. Bakarsınız: «Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller.» Mevsim çoğu sonbahardır. Haşım, bizi, «Suyu yakuta döndüren bu hazân» da, kâh «ekâlim-i leyal» e, kâh aşkın şafağına veya bir şehere, kâh son bulutlarla ısıkların cenk ettiği aksamlara götürür. «Göllerde bu dem bir kamus olsam!» dedirten aksamlara... Karanlık bastığı zamansa: «Bize bir zevk-i tahattur» kalır «Bu sönen, gölgelenen dünvada!» Ve... bakarsınız: «Gün doğmada bir başka ziyada.»

Orada kendi portresini de bir kaç renkle şöyle canlandırıyor:

İki Şiir Kitabı

— İkinci Üstü —

Sabih ŞENDİL

değil mi?

*Görünmez caddeler ıfaktan,
Görünmez karanlıkta parklar
Tam içilecek zamanadır şarabın
Kadınların en güzel saatidir,
Bir garip hali vardır insanların
Diyebilen bir şair hiç şüphesiz
İlersi için çok ümit vericidir. O
yalnızlıktan bahsederken bile
kendini değil insanları düşünü-*

*yor.
«Herkes yaşar bir yerde,
Meyhanede evde sokakta,
Bizim derdimiz yalnızlık,
Bizim derdimiz başka.»*

Ömer Edip Cansever yaşamış hayatı vermeğe çalışan bir şairdir. Bu eserinden ve başarısından ötürü onu candan kutlar, «İkinci Üstü» nü her şiir severe tavsiye ederiz.

— ARKA SOKAK —

Bu şair Nezhî Cansel ve Turhan Gürkan'ın ortaklaşa çıkardıkları bir şiir kitabıdır.

Kitapta her iki şairin de 13 şiiri var.

«İstanbul» «Varlık» «Bucak», «Yaratış» gibi dergilerde neşredilen bu şiirleri toplu olarak okumak fırsatına kavuşmak bizi son derece sevindirdi.

Genç şairler bu kitapta ki şiirleri ile bize derin bir içlenmenin mahsullerini veriyorlar.

*«Bir yolculuğa çıksam
Çiğnese arabamın atları
Alev alev gelincikleri
Sallasa ardından ak mendillerini*

Güneş saçlı köy çocukları.»

diyen Nezhî Cansel ve;
«Nekadar küçüktüm o zaman
Babam elimden tutardı.
Bir yokus çıkardık beraber
Ne kadar küçüktüm o zaman
O rakı içirdi aksamları
Ben gazoz içirdim.»

Diyen Turhan Gürkan'ı her şiir severin zevkle okuyacağına eminiz.

«Arka Sokak» şairlerini bütün samimiyetimizle kutlarız.

BİR DELİKANLI

*Ayakları sürünür
Düşmüş yapraklarına ağaçların
Başlıkları denize kadar uzanır.
İlk rüzgârlara duyurur türküsünü
Ağaçların dalları gibi sallanır.*

*Toprağın buharı vurur sevdalı başına
Meyve gibi yanakları kızarır.
Düşünür, sevdiği gelir aklına
Üzülür.*

*Tanrı yağmurunda ıslanır geceleri
Islak kaldırımlarında dolaşır şehrin,
Sönmüş yarım ciğarası ağızda
Bitmez saatlerini yaşar gecenin.*

*Meyhane kapılarından içeri süzülür
Bir kadın beli gibi kavrar bardağı,
Gözünde küçüldükçe küçülür dünya
Manasız bulur yaşamayı.*

*Dudaklarında
Kelimelerin büyüdüğünü hisseder;
Kulaklarında, bir sağır ağırlığını.
Son ciğarasını da çeker KÖYLÜ paketini*

den

Sevye dalar, gökyüzünün nasıl ağladığını

*Bir dünya yaratır, ılık, kendine göre
Gözlerinde bir tazenin telâsi, ürkek
Eskimis paltosu yalpa vurur, yürür
Harcıalem bir türkü söyleyerek.*

*Sıcak nefeslerini duyar genç kadınların
İster istemez içini çeker.
Birden, gurbet dokunur yüreğine,
Sendeler.*

*Kaderin çizdiği yolda seferber delikanlı
Geçmişten, gelecekte bîhaber.
Küfretmiş kişinin rahatlığı içinde
Gider, gider, gider.*

*Gelip geçen insanları görmez
Saçları arasında dolastırır parmaklarını
Bir tatlı sarhoşluk hüküm sürmeye
başlar
Bir başka meyhaneye çeker ayaklarını.*

Mahmut KURU

KIRLAR ÜSTÜNDE

Gökyüzünde bulutlar uçar,
Kırlar üstünde rüzgâr
Annemin kayıp çocuğu
Kırlar üstünden geçer.

Yol üstünde yapraklar uçar,
Kuşlar öter ağaçlar üstünde
Bir yerde olmalı, uzak yurdum,
Dağlar gerisinde.

Hermann Hesse

(Çeviren: Behçet Necatigil)

KARANLIK BİR SOKAĞIN İÇİNDEN NOTLAR

I

Çürük meyve, sarıdalya kokusu yayılır sokağa
Ağustos - Eylül aylarına doğru
Delikanlılar, ufak tefek kızlar
Bırakmışlar sıcak yataklarını, rüyalarını
Bırakmışlar derme çatma evlerindeki çamaşır
kokularını

Şehrin ana caddelerindeler zindî
Aydınlık binaların arasında, çalışma yerlerine doğru
Kimi büyük mağazalara, kimi fabrikalara
Eylül aylarındaki ceviz ağaçları gibi
Güneşin sıcaklığını duyarak vücutlarında
Rüzgârın estiği yerlere doğru

Akşama yakın saatlerde
Kiminin eliyle, küçük paketler, gazeteler
Kimi tere bulanmış, kızarmış elleri
Parklardan rüzgârlar eser, terlerini kurutur
Eski plâklar çalınır köşe başındaki kahvelerde
Fırınca ellerindeki hanurları ovuşturarak
Dikilir kapının önünde
Küçük pencerelerin yanında
Beyaz gömleli hamurkârların çalıştıkları görülür
Şehrin kaderi düşmüş omuzlarına
Yakındaki yazlık bahçelerde çalışan
Seyyar tiyatro artisti iri vücutlu kızcağız
Boyası çıkmış dudaklarıyla, gülümseyerek geçer
Delikanlılar şöyle bir gece geçirmek isterler
Sonra kararız dalgın adımlarla
Tutarlar karanlık mahallenin yolunu
Ekseriya Rum evlerindeki gibi
Bahçe kaplarından gelen ışıklar düşer sokağa

Ömer Edip CANSEVER

Hikâye :

Balıkçısını bulan olta

Yazan: Sait FAİK

Şehri akşam üstü sis basmıştı. Sis Haliç yoluyla gelmiş, önce mavunalar, çatanalar, köpürler, sonra haleler, mağaralar kaybolmuştu. Liman düdüklü sesleri içindedi. Vapurlar acı acı bağırışlardı. Sonra bir sessizlik... Işıklar yayılı yayılı verdiler. Bütün şekiller büyüdü, yayvanlaştı. İçime bir sevinç doldu. Bana öyle geldi ki şehri sis basmadan edemeyeceğim, artık. Başımı kumlara sokmuş deve kuşu rahatı ile durdum. Limana baktım: Sular ötüyordu.

Adama bir ışığın dibinde rastladım. Sırtladım. Sırtını elektrik direğine, bir ayağını rih-timin parmaklıklarının beyonuna dayamış, sigara içiyordu. Kim olabilirdi? Böyle rih-timin parmaklıkları çıkmasına bir ayağını dayamış, sigara için başka bir tek adam yoktu. Böyle sisli bir gecede, İstanbul limanının uyumuş rih-timlerinde tek başına düşündüğüne göre romanlar okumuş bir adamdır. Hem de liman şehirlerinin meyhanelerini, orospularını, kaatillerini, otellerini, serseriliğini okumuş adam. Şurada iki adım yürüse bir esrar tekkesi bulacak; oradan kırk adım yukarıda kadınlarla beraber külhanbeylerin kaptı kaçtı oynadıkları yalnız kahve ile çay içilen bir halk kahvesi vardır. Orada Marikanın dostu Deli Hürşid, Marika ile iffihar ettiği içindir ki böyle alabilirdiğine cesurdur. Çakar Marikanın Hürşid yüzünden alın açık, gözü pek, dili zehir gibidir. Limanı liman eden onun serseriliğidir.

İstanbul limanında, öteki limanlardaki gibi ne büyük meyhaneler, ne büyük orospular, ne korkunç zenciler, ne hezaran çinliler vardır. Sessiz, dar, çamurlu, karanlık sokaklarda insan, insanları uyuyor sanır. İstanbul limanını Marika ile Deli Hürşid uyanık tutarlar.

Evet dostlarım, bir ayağını parmaklıkların beton çıkmasına dayayıp sigara için bende nizedim. Bir sisli İstanbul gecesinde Galata rih-timinde herhangi bir Marika ile dostu Deli Hürşidi uzun liman boyunca ben tabayyül ettim. Elektrik direğine dayanmış sigara için benden başka kimse yoktu. Bununla iffihar ederim. Gidip o kahvede bir çay içmek canım çektir. Yadırgayacaklardı, Vazgeçtim. Ceplerimi aradım. Oltam elimde değdi. Kararım kati idi. Bütün paramı bu oltaya harcamıştım. Balık tutacak, satacak, akşamları sattığım balığın parasıyla içecektim. Sabahleyin erkenden balığa. Akşam şişem cebimde balığa. Ben bir yazıcı idim. Yazı yazmak canım istemiyordu.

Yazı yazmam için bana çiçek, kuş hürriyeti değil, içimdeki aşkın, deliliğin, oturmaz düşüncenin hürriyeti lâzım. Küçük hürriyet-

ler değil, alabilirdiğine yüz verilmiş bir çocuk hürriyeti istiyordum. Bu bana lâzımdı. Yoksa her şeyi ağızda gevelemekten başka ne yapabiliirdim? Ne yapıyordum? Beş papel verdim, aldım naylon oltayı. Ucuna taktım zokayı. Parlattım çakımla. Koydum istavridi iğnesine. Saldım denize oltayı daha sis basmadan ortaltığı. Kıpırdamadı bile. Bir başka oltacı çıva verdi, zokayı parlattım. Yine banamışın demedi olta. Vazgeçtim balık tutmaktan. Geldim dayandım elektrik direğine. Koydum ayağımı rih-tim taşına. Düşündüm nasıl edeyim, diye Kararım kati idi. Bu akşam tutmazsam bunun yarın akşamı vardı. Deniz bizimdi. İçer bir hazine idi. Olta namuslu, balık sessiz, deniz bulanık, yaşasın hürriyet! Sırtımı verdiğim elektrik direğine bir tekme. Kendimi köprü üstünde buldum. İndim köprü altına. Oturdum bir kenara. Önümde karpit lambası yanan pırlı bir sandal, kenarda ispirto için bir ihtiyaç, onun yanında bir dykusuz, benim yanımda hayal gibi dikilmiş perişan, zayıf bir çocuk. Pardesümün cebinden ıslanmış, yırtılmış kese külahını çıkardım. Jiletle bir istavritten iki yarık yeşilli köprü altı suyuna. Herkes balık çera keşilli köprü altı suyuna. Herkes balık çeriyor, benimki kıpırdamıyordu. Etrafa seyirciler birikişti. Garip bir utanma geldi bana. Balık tutamaktan utanacağıma balık tutmaktan utanıyordum. Hem kim kariyer keyfime, diyord, hem de boynumu pardesümün yakasına kısıtıkça kısıyordum. Perişan çocuk: — Bunların tuttukları Lüfer mi, ağabey? dedi.

— Lüfer, dedim.

Yüzüne baktım: Yüzü kirli beyaz, açık mavi idi. Burun kanatları birbirine yapışmıştı. Karanlık dişleri vardı. Zayıf, ince boynu: Yırtık kasketi, uzun, kirli, güzel parmakları.

— Sen şu oltayı biraz tutsana...

— Sorma geçten.

— Sen şu oltayı bira ztutsana...

Gidip bir simit aldım, geldim. Oltayı vermek istedi.

— Kalsın, kalsın dedim. Ben biraz dinleneyim...

Bu işi evlece yaptığı belli: Oltayı sallayıp, tarttı... bir balık tuttu: Balığı çekişi, hiç heyecanlanmayışı bana bu işe yabancı olmadığımı anlatıyordu. Üç dakikada iki balık daha tuttu. Kendisine baktığımı görünce:

— Oltamız yok. Yoksa... dedi.

Canım bir simit daha çektir. Simitçi oltamı bıraktığım çocuğun ters tarafında olduğu için

(Devamı 16 nci sayfa)

İSTANBUL

Başkadır şu İstanbulun hali,
Vapurla girince boğazdan
Sahil boyunca bakarsın
Kargı karguya durmuş evleri
Bir uçtan bir uca yeşillik
Hele o güzelim padişah sarayları
Masalların dünyasında çizilen,
Duvarlar bahçeler çiçekler içinde.
Bir düşünce alır insanın,
Anadoludan mı Rumelinden mi gelmiş,
Kimbilir ne cariyeler yaşamıştır içinde.
Cariyeler dizi dizi altın bileklerinde

Gülüyor ellerinde kadehler,
Kızıl dudaklarından meze...
Boşuna şiir yazmamış Sultan Selim,
Boşuna değil Celâliler Patrona Halil.

Kolayca söyleyebilir mi o şarkılar
O şarkılar ki ta derinden gelir
Her zaman dinliyorsun böyle.
Gözlerin yaşarın için ürperir
O şarkıların bazan bir yerinde
Ağladığını görürsün sultanların,
Sultanların ağlaması da bir şey mi?
İnlemesi duyulur milyonlarca dedenin.
Hâlâ onun acısı durur içimizde,
Hâlâ bir gözyaşı vardır nezemizde...

Sabahattin BATUR

OLMUŞ BİR KERE

Ah, şu yorgunluğumun yarısını bırakabilsem şu yatağa,

Şu sıkıntıyı sokağa,
Şu hasret acısını uzağa atabilsem...

Sıyrılabilsen şu vesvese çamurundan,
Şu düşünmeden durmayan kafadan,
Şu yalnız aşk için çarptığını sandığımı kalpten kurtulabilsem...

Bırakırsam kendimi bir yokuştan aşağı;
Havada bulutlarla,
Suda yosunlarla arkadaş olabilsem...

Kimse gülmeden ağhyabilsem,
Gülebilsen kimseni kışkırtmadan,
Ve selebilsen istediğim nota üzere...

Ah, dünyaya böyle gelmişim bir kere...

Sabahattin HÜSNÜ

Dünya İşleri

Su, bardakta veya sürahide değil, mırıl mırıl akan bir dere-de seyredilir. Bir kaynaktan buz gibi suyunu avuç avuç içmek, kristal bir kadehten olduğundan daha çok lezzetlidir. Elimizdeki bir gül, belki bir yüz hatırlatır, fakat bir fidan üstündekiler, salınan bir vücut hayali taşır.

Kalıba sokulmamış ve bütün bir samimiyetle ifade edilmiş olan hisler de bizi tabiat kadar içten sarsmaya muktedirdir. Şiir, bir hissin veya hissedilen bir gerçeğin ifadesi ise o, eli

Şarkı

Sevgili, ben ölürsem eğer,
Söyleme hazin şarkı bana;
Dikme mezar taşına güller,
Baş ucuma selviler.

✽

Henüz yağmur ve çiğle nemli
Çimen ol, beni kucaklayan;
İstersen beni unut,
İstersen hatırla biran...

✽

Yok artık gölgeleri görmek,
Yağmurları hissetmek;
Sanki muztarip gibi öten
Bülbülleri izlemek.

✽

Artık hayal kurarken ben de,
O hiç doğup batmayan günde,
İstersen yad edeyim mes'ut,
İstersen unutamım bir an.

Christina Rosetti'den
Gültan ÖZOK

kolu bağlanmadan da pekâlâ anlatılabilir.

*Bu evin her odasında,
Bir düşünce vardır
Her penceresinde
Gözlettiğim bir kız
diyen Salâh Birsal, bize kalbini
samimiyetle açmaktadır. Bu,
«118 No. lu ev» Birsalin üze-
rinde o kadar tesir bırakmış ki,
yillarca sonra:*

*Bu evin insanlarını tanırım
Oturdukları odayı
Ve sobayı tanırım.*

diyor. Hasreti çekilen bir yer,
insanın içinde, en ufak teferru-
atına kadar yaşar.

Hayatın her tatlı görünen sah-
nesinin arkasında, acaba bir ız-
tırıp gizli değil midir? Ve bu
tatlılık, o ıztırabın bir an unu-
tulmasından ileri gelmiyor mu?
Bir his cömertliğile bize - is-
mini yazıya başlık olarak aldı-
ğım kitabındaki şiirlerle - kal-
bini acan Salâh Birsal kitabın
adını taşıyan şiirinde gazinola-
rı:

*Biri sahneye çıkmış bağıryıyor,
haykırıyor
Ötekiler bunda gülecek şey bu-
luyor.*

diye anlatırken o, bağıran, hay-
kıran adamın ıztıranlarına ter-
cüman olmuyor mu? Hep böyle
değil miydi? Kendimize göre
bir âlem yaratır, haricî tesirleri
ona uydurur ve nese'lenmeğe
calırsız. Ve o zaman gerçekleri
düşünecek vakit bulmamaya
gayret ederiz.

*Simdi sinah beyaza doğru,
Hasta doktora doğru,
Erkek kadına doğru,
İhtiyar gence doğru,
Kurt kuzuna doğru,
Hırsız mala doğru,
Ve polis hırsıza doğru yaklaş-
maktadır.*

gerçeklerini ne kadar az düşü-
nebilirsek, kendimizi o kadar
eğlenmiş sayarız.

Fazıl BALTA

Salâh Birsalin zevkle okudu-
ğum «Dünya İşleri» adlı kita-
bundan birkaç mısra alabildiğim
bu yazıyı, bir daha şairinin son
mısradaki akibete uğrarama-
ması temennisiyle sona erdire-
yim.

Soğukkuşu mahallesi

«Bu mahalle babamındır»

Burada sevdim ilk kıızı

İlk kahveye gittim.

Burada yaşadım gelinlik kızlarla

Kadınların eteklerinden çektim,

Burada girdim rüyalara,

Burada rezil oldum.

(1) «Dünya İşleri» Salâh Bir-
sal. Şiirler.

ODAMDA YALNIZ

*Yağmur,
Süzüldü pencereden;
Birikti karışık toprak damda,
Çamur
İçinde kaldı ruhum
Bekâr odamda.*

*Hani etrafında civilti?...
Hani dudaklarımda gülümseme?...
Hiçbiri yok!..
Soba borusunda damlalar:
Hiç biri yok!.. Hiç biri yok!..*

Mes'ut ÖNEN

GERÇEK SANAT

Yahya KANBOLAT

«Sanat sanat içindir» fikri tah-
lilci bir görüşün eseri sayıla-
maz. Çünkü her eser menfi ve-
ya müsbet olarak, bir şeyi bize
telkin eder, içimizde bir uyan-
ma yapar, ve böylelikle sanat
eserleri insan kalbinde türlü
duyguları uyandırır. «Biz»
böyle tesir eden, düşünceleri-
mize temel taşı vazifesini gö-
ren duyguları içimizde yaradı-
ran sanata «sanat sanat içindir»
deyip propagandaçılık vasfını
inkâr edebilir miyiz?

Şüphesiz ki «hayır»; Upton Sin-
clair gibi biz de sanatın bir pro-
panda olduğunu kabul ederiz.
Fakat sanat eserlerindeki pro-
panda derecesinin hep aynı
seviyede olduğunu ileri sürerek
değiliz. Bazı eserler hissettirme-
den, bazı eserler de hissettirerek
insan görüşüne tesir ederler.

FAKİR ŞARKISI

*Karanlık saatlerinde zamanın
Bir ümitsizliktir, tutturmuş
gider
Vakitle sarmaş dolaş bu defa
keder
Dinden imandan çıkış bir
mevsim
Türlü derdi taşımada günler.*

✽

*Bitip tükenmek nedir bilmez
aksamlar
Çaresizlikle beraber gelmede
kız
Ve hastalıklı saatlerde bakış
Veremli tazeleri hatırlamada
Pencerde önlerinde solmuş sa-
rarmış.*

✽

*Sönüvermek üzeredir kandili
gittim
Günlerden beri boşlukla beraber
Acılarımız desem tutturmuş
gider
Ve kapımızın eşiğindedir ölüm
Acaba çalsam mı çalmasam mı
der.*

Gregoire Le roy'dan
İlhan DEMİRASLAN

Sanatın bir propaganda olduğun-
u kabul etmekle her sanat ese-
rinin muayyen bir sosyal sınıf
menfaatinin çıkarılmasını yapı-
tımını kabul edemeyiz. «Götenin
Werter adlı romanı yalnız asil
sınıfa hitap ediyor» diyemeyiz.
Çünkü Werter romanı bugün bile
çeşitli sosyal sınıfla mensup
belirli sınıflara tesir edebil-
mektedir.

Şu halde sanatta, «sanat sa-
nat içindir» görüşü ne kadar ba-
yatsa, her eser i y a r ı m e n s u p
olduğu sınıfın mutlak bir
propagandaçı olarak saymak-
ta doğru olamaz.

Birce gerçek sanat, cemiyetteki
kıymetler karşısında objektif
kalmalıdır. Sanata terbiyevi bir
vazife yüklemek sanatı sanat
olmaktan çıkarmak demektir. Sa-
nat, ferdin zamana ve mekâna
göre daima değişen ahlâkını mu-
hafaza etmek zorunda olmadığı
gibi, yıkmak gayesi de kendisi-
ne düşmez. Sanat lâahlâkidir.
Sanatın ahlâkla bir alış veriş
yoktur. Sanat tasvirî bir ilim-
dir. Fiziksel ilimlerin gayesi na-
sıl kanunları bulmaksa, sanatın
gayesi de realiteyi bütün açıklı-
ğıyla bize anlatmaktır. Bir sa-
nat eser i realiteye yaklaştığı

TÜRKÜLER

— I —

*Kâğıdım kare kare
Düller döktüm o yâre
«Ah» dedim «aman» dedim
«Kağların keman» dedim
«Düşmüşüm ateşine
«Benim halim yaman» dedim.
Alladım,
Pulladım
Evlere yolladım.*

— II —

*Yâr bir istemiye görsün
Salar selâm selâm üstüne
Kalem ahr destine
Yazar kelâm kelâm üstüne*

*Yâr bir istemiyegörsün
Yanar ateş içinde
Bir gün bohçası koltuğunda
Gelir telâs içinde.*

Fethi SİRET

nisbette ömrü uzun olur.

Gerçek sanatkar, realiteyi ese-
rindeyanıştırmaya çalışırken hiç-
bir şeye ne iyilik ve ne de kötü-
lük etmek fikrini taşır. Onun
için sosyal bir kıymeti ögmek
veya baltalamak işi sanatkarca
bir kaygı meselesi olamaz. Ger-
çek sanatkarın halka yaklaşmak
veya halktan uzaklaşmak gibi
bir gayesi de yoktur. Sanatka-
rın yeğâne vazifesi ve yeğâne
endişesi realiteyi bize olduğu
gibi anlatmaktır.

ARKA SOKAK

*Bu taş
Ağlama taşı değil
Kaldırım taşı
Bu kapı
Cennet kapısı değil
Apartman kapısı
Ve busokak
Arka sokaktır.*

✽

*Bir kız var bu sokakta
Peri kızı değil
İnsan kıızı
Herkesin kıızı üstelik
Küçüklük eli
Küçüklük kalbinde
Niçin küçüklük kalp
Dertler içinde
Ne bu dert dayamlı
Ne bu kalp anlaşılır.
Ve bu sokak
Arka sokaktır.*

✽

*Çok boyalı
Sebil duvaklıları
Sıcak kaldırımları vardır
Ve bu sokak
Arka sokak tır*

✽

*Tanınmamış şairler
Tavan aralarında
Fener diplerinde sarhoşları
Damlarında okşamamış kuş-
ları*

*Tramvaya yakın
Gündüze uzak
Ve bu sokak
Arka sokaktır.*

A. Daniş Benlioğlu

İspinoz

Usul usul gider askerler
Gece sisler içinde şehirden.
Seven kalbimin vuruşunu duyarım.
Daha binlercesi için çarpar bu yürek
Çünkü çılgıncasına seni severim.

Severim seni çılgınca sevgilim,
Kaybettim hayatın manasını
Mâdemki aşktr istediğim,
İstemem artık ışığı tanımamını.
Güneşim benim, herşeyim.

Onu dinle vuran kalbim!
Bataryaya senin için katılmış,
Yürüyen topçu alayıyla beraberim.
Onu dinle küçük kız.

Her şeyini alıyorum küçük kız
Sen bana aittir, ben sana
Beraber yürüyoruz yolumuzu
Küçük hiçliklerden bahset bana.
Onlar teselli ediyor dinliyenleri.

Bir tramvay iner çabuk
Geceyi deler, camdan geceyi,
Orada kalbim alaydan olur.
Işıklarını gönderir bana güzel gözlerin
Seven kalbimin vuruşunu duyarım.

Bu sabah bir ispinoz geldi
Atımın yanında uçtu.
Belki de bir küçük melekti,
Orada bir güzel vadiye sivrilmüş
Garip bir hayal gördüm.

Gözleri, senin güzel gözlerin
Tişleri senin saçlarında.
Esrarlı sözlerini garbınının
Yalnız olduğumuz zaman ikimiz
Kulaklarımıza fısıldadı.

Atla gitmekten oraya kadar
Derenin içinde hep solyundum.
Güneş ışıklarını saçıyor,
Uzun bir şir haykırıyordu rüzgâr.
Ben güzel kuzuma: seni seviyorum
dedim.

Guillaume Apollinaire'den
çeviren:

Kemal DAYAN

Hikaye :

Adaletin Pençesi

Hugh Mac Nair Kabler'den Çeviren: Gülten Özok

Kabler 1883 te Philadelphia'da doğdu. Princeton üniversitesinde okudu. Halen sağdır ve Amerikadadır. En tanınmış eserleri: Babel (1921); Şark Rüzgârı (1922); Yüksek Tepeler (1931)..

Öğle tatilinde yemeğe giderken H. Warren, tuğla mahkeme binasının üzerindeki «Adalet» heykelini seyretmek için durdu. Kılıç ve teraziye baktı, fakat nazarları heykelin gözlerini örtene bağa takıldı.

Meydandan Edvard Ritter'i yemek için hapisaneye götürüyorlardı — Edvard'ın orada yiyeceği son yemek.. Warren'e bakarak sırttı: sanki kendisini ölümlü sandalyasına göndermeğe çalışan köy savecısına hiç kin beslemediğini göstermek istiyordu. Bütün mahkeme boyunca yüzünde aynı ifadeyi taşımıştı Neşeli, kendinden emin, biraz müstezhi..

Canastego'ya doğru yürürken H. Warren, bunun bir sebebi olmalı, diye düşündü. Gözlerindeki o bağla «Adalet» bir kaatile tehlikeli olamazdı, — hem de kendisini müdafaa için Sydney Horvine'i tutmuş olan ve dağlı çiftçilerden mürekkep bir jüri heyeti ve yine dağlı bir avukat savcı tarafından mahkeme edilen bir kaatil için... E. Ritter muhakkak kurtulacaktı.

Canastego'daki büyük, çirkin yemek salonunun arka tarafında, jüri heyetinin kendilerine mahsus bir masası vardı. Warren içeri girerken hepsi arkalarındaki pencereden dışarı bakıyorlardı, bir tanesinin: «Güneş batmadan evvel yağmur yağacak» dediğini duydu.

Müdafaa için şahitlerle beraber oturan S. Horvine küçük kurnaz gözleriyle Warren'a cüretle baktı. Savcı onlara başını eğdi ve Jimmy Dyke'm yanına gidip oturdu. Jimmy heyecanlı: «Muhakkak havada yağmur var.» dedi. Warren onun heyecanını mazur gördü, altı hafta

lık kuraklıktan sonra yağmur O'nun için çok büyük bir şeydi — herhalde kaatilin kurtulmasıyla neticelenecek olan bir cinayet davasından daha mühim bir şey... Jüri'nin çoğu çiftçiydi. Doğrusu insan onlara ne Horvine gibi bir artistin yalanlarına kandıkları, ne de kurumuş olan tarlaların sulanacağına bu kadar sevindikleri için kızabiliyordu.

O dikkatle hazırlanmış zincirleme yalanları meydana çıkarmak H. Warren'in vazifesiydi. Eğer Ritter yakayı tutarırna muhakkak cinayet ticaretine yeniden başlayacaktı. «Adalet» pençesinden kurtulma mesuliyeti ise Warren'e ait olacaktı.

Jimmy'ye duyurmak istemiyerek, kendi kendine: «Ritter herhalde kurtulacak.» diye söyledi. Jimmy:

— Jerry'i vuran o olamaz, zira cinayet olduğu vakit Newyork-

ALLAHAISMARLADIK

Uzun yolculuk

Uzun bir ayrılık

Bir kova su döktüm arkamdan

Allahaismarladık.

Celâl KEYYALİ

ŞAİR SARHOŞLUĞU

Kim sundu?

Hangi meyhanede?

Nasıl kadehti?

Uzanır gider mavilerde

Hâlâ sarhoşluğum.

Yıldızlar iner, ayaklarımıza dolarır

Teknem sulara balık..

Düşüm bulutlarda serazad

Ben yalnız başıma dağlar içinde

Ahu gözülü çeylanlar peşinde.

Ne dünyayı bildiğim var,

Ne arayıp sorduğum var.

Necdet KONUK

ta olduğunu kaç kere ispat etti. diye cevap verdi ve sonra yine heyecana ilâve etti:
— Muhakkak havada yağmur var...
Birden Warren ateşlendi ve Jimmy'den ziyade O'nun gibi düşünen bütün jüri heyetine hırsıla:
— Bunun hepsinin bir sürü yalan olduğunu anlamıyormusunuz? Fraser ve Blunt, Ritter'i bankadan çıkararak görmüşler. İkisi de gördüklerinin O olduğunu katıyetle söylüyorlar. Bütün hayatımızca tanışmış bu adamların sadece bir ihtimale istinaden yemin etmeyeceklerini biliyorsunuz; fakat yine de bu yabancılara inanıyorsunuz... diye bağırdu...
Jimmy fikrinde ısrar ediyordu:
— Ne yaparsın? Yalan söylüyor olamazlar; baksana kaç kişi; bir tanesi bir yalan kıvrıp işin içinden sıyrılabilir ama, altı yedi tane olunca iş güçleşir. Ben bir şey biliyorum, o da Fraserle Blunt'un yanlış olduklarıdır. Dosyadaki resimlerle içinden yanlış seçtiler..

Horvin masalarına geldi; Warren, jüriye karşı bu arkadaşlık gösterişinin, onun dalâveresinin, bir kısmı olduğunu biliyordu. Herkesin kendisini seyrettiğini hissetti. Eğer Horvine'in bu nazikâne haline kabaca muamele ederse, «Adalet» in gözlerinden o bağı sıyırarak ihtinalli büsbütün azalacaktı. Horvine gülererek:
— Artık bu öğleden sonra işi tamamlamalıyız. dedi. Warren onun ne demek istediğini anlamıştı. Davanın yarından evvel bitmesi, beraat kararının alınması demekti. Horvine böyle söylüyerek onu kızdırmağa çalışıyordu; zira kızan bir savcı daima jüri heyetinin garazını celbeder. Jimmy:
— Jüri işi çabuk bitirmeğe gayret edecek Güneş batmadan hava yağacağına benziyor, dedi..

Horvine yine güldü. Warren onun niye güldüğünü biliyordu, fakat Jimmy anlamamıştı. Onun gibi insanlar kendileriyle alay edileceğinden pek şüphe etmezler. Horvine:
— Buralarda herkes münec-

dim Jimny, Horvine hakkındaki fikirlerin doğru; o kadar kibar ki, gayriihtiyari mesleğim bakımından bana epey şeyler öğretti... dedi ve dışarı çıktı. Horvine'in masasının yanından geçenken kulağına alaycı kıkırdılar geldi, fakat bu sefer batmadı.
E. Ritter kendisine iyi şahitler bulmuştu. Warren'in istinadaki boyunca, Horvine'in sık sık bahsettiği şekilde iyi kalpli gamsız adam maskesi altında ona sırtıtmıştı...
Jüri heyeti artık sabırsızlanıyordu; aynı şeyi kelime kelime Ritter kaç kere tekrarlamıştı, üstelik garp tarafındaki pence-relerden görülen kara bulutlar da yağmur getireceğe pek benziyordu.
— Bir sual daha Ritter... Jüri dikkat kesildi, Ritter yerinde doğruldu ve yüzündeki sırtıts daha arttı:
« — Bu pek basit bir sual; fakat cevap vermeden evvel iyi düşünmeni tavsiye ederim; zira hayatın buna istinat ediyor.. Eşer 22 Nisan gecesini Coney Island'da geçirmedinizse, sen ve büyük kılıcın kabzası üzerinin ettiler ve bütün müdafaa-nız suya düşecek. Eğer o gece orada idiyensiz, şimdi jüriye, o gece yağmur yağıp yağmadığını söyleyebilirsin. Biz köylüler, malum ya, daima havayla alakadar oluruz. Söyle bakalım!..
Birden Ritter'in yüzünde ter damlaları belirdi, gözleri kin ve korkuyla daraldı:
— Evet, şey, yok... durdu. Warren nezaketle:
— Dikkat et!
— Yok açıldı.. Şey, yağıyordu... Hayır!..
Sesi kısılmış ve donuklaşmıştı, gözleri jüri heyetine takıldı:
— Hayır... Şey..
Horvine ayağa fırladı ve birbiri tutmayan itirazları arka arkaya sıralamağa başladı.. Fakat jüri heyetinin güneşten yamış zavıf yüzleri esefle Ritter'e dönmüştü. Onları seyredirken H. Warren'a sanki, «Adalet» heykelinin gözlerindeki bağ gevşiyor. yontulmuş parmakları büyük kılıcın kabzası üzerinde yavaşça kapanıyor gibi geldi.
— Galiba bir şeyler öğren-

SİGARA PAKETİNE YAZILAN ŞİİR

I
Ganimet'e

Bir yağmur çiseliyor hafiften,
Ben Anadolu'nun bir küçük kasabasında
Sevdim mi düşünüyorum.

Bir bakıyorum yağmur dinmiş,
Gün güneşlik, bahar havası etraf..
Nazlı bir gelin gibi akıyor Seyhan.
Ben bu bahar havasına imrenip
Dertlerimi unutmaya çalışıyorum.

Bir ses geliyor içinden:
Ben nerde,
Derdime çare nerde.
Ya sevdim
Kimbilir o biçare nerde?..

II
Sigaramın dumanlarında
Hayalini görüyorum.
İnce mi ince,
Uzak mı uzak,

Sen Yenicede olduğun için
Şigaram da Yenice.
Tayalına gelince:
Eskisi gibi hasta değil;
Şpeyce...

Necatî Enez KAHYAĞLU

Warren sanki hiç atılan taşın farkına varmamış gibi başını eğdi. Horvine de kendinden emin, arkadaşlarının yanına gitti. Jimmy:
— Onun gibi bir adam tarafından yenildiğin için kızmağa hiç lüzum yok. Böyle kibar bir adama muarız olmakla çok şeyler öğretilsin... diye Horvine'in arkasından takdirle kafasını saladı.

Warren yumruklarını, parmak kemikleri üzerindeki deri bembeyaz kesilinceye kadar sıkıttı:
— Galiba bir şeyler öğren-

Dünya Ziyaretleri Karşısında Fuzulî

(Baş tarafı 5 inci sayfada)

tün tâbir ve kayıtların yüzde yüz samimî ve gerçek olarak kabul edilemeyecek kadar ihtiyatlı telâk-ki edilmeleri daha ilme uygun düşer. Böyle düşününce de tek başına şikâyet mektubunun Fuzulî'nin fakir ve biçâre olduğunu ispata yetemediği belirmiş olur.

Şiirlerine gelince o'lardaki fakirlik mefhumunun, bir parça da şair'in havasında yaşadığı mistik iklimin icapları olarak sayılması yerindedir. Çoğd zaman «fakr» bir vesileden başka bir şey değildir. Bazan:

*Kalubdur küşe-i üzletde sormaz hiçkim halin
Ne ola bir fakirin hali kim olmaya bir yârı
diye âdeta tazallüm-i hal eden şair, bâzan de:
Devlet-i dünya için çekmem salâtin minnetin
Fakr sultanı benim kim devletimdir câvidan
diyecek kadar güvenli, hattâ mağrurdur. Arasıra:
Ey felek yohdür libas-ı fakreden ârim benim
Atlasundan bilmişem üstün muhakkar şalimül
gibi beyitlerle asil bir istig'nâyı temsil ederken yine arasıra da içinde mizah parıltıları eksik olmayan tatlı bir edâ ile:*

*Ben nihanhane-i üzletde iken fakr benim
Keş-fi esrarım edüb âleme rüsnâ eyler
kabilinden beyitlerle fakirliği çekiştirir. Onun fakirlikle övüldüğü hiç kimseye boyun eğmediği de vakidir.*

Şahrah-ı fakr-ü-fenâya sâlik ve ruhunun yer yer muhteşem tezahürlerle bir âbide gibi yükselen şair, her kesin rızkının ancak Tanrı

lütü ile geldiğine inanmış olduğu içindir ki sultanların bile minnetini çekmek istemez; Enisül-kalb de: «Fakir yaşadığı müddette rızkının, Allahın lütü ile geldiğini ilmi sayesinde bilirse, Key ve Kisraya tâzim için başını neye eğsin? Niçin, Fağfur ve Hakanın minnetini çeksin» mealinde terennümleri olan şair, Farsça Divanın da şöyle tercüme edilebilecek mısralar şakiyor: «Eğer padişahın lütü olmasa bundan müsteke olmam, zira bana acıyor demektir; bedenimin zafına vakıftır ve biliyor ki: fakirlik yükü, bana onun minnet yükünden daha hafiftir».

İşte onun ruhu, bir çok problemler, ihtiyaçlar karşısında böyle orgueil (gurur - azamet) ve humilité (tevazu - mahviyet) kutupları arasında âni çarpışmalar, sıçramalar yapar. Fakat bunların sebepsiz olmadıklarını söylemeğe lüzum yoktur sanırız. Şairin şuurunda beliren iç arzularının realitede engellerle karşılaşması, olması istenilenle olan arasındaki uçurum, cemiyetçe lâ-yıkı ile takdir edilmeyişten, anlaşılma-yıştan veya terfih edilmemekten doğan isyan ve emniyet-sizlik ve nihayet tipi, yaratılış, mizacı.... onu bu birbirine zıt iki ruh iklimi arasında ve bazan müntehasında mağrur veya mahkur bir insan olarak karşımıza çıkarıyor. Bizim bu görünüş perdesini kaldırıp ardında duran asıl sanatkârı tanınamız lâzımdır.

Ed. Fk. Osmanlı Edebiyatı Asistanı
Dr. Abdülkadir KARAHAN

Hikâyecilik

(Baş tarafı 4 üncü sayfada)

yılmıştı. XVII. yüzyıldan sonra bu roman nev'i çeşitli yollar-da ilerliyerek yazarları kendine bağliyacaktı. Fakat gerek hikâ-ye gerekse roman altın çağını XIX. yüzyılda idrâk etmişler Hoffman'lar, Poe'lar, Andersen'ler, Hardy'ler, Merimé'ler, Maupassant'lar, Daudet'ler bu devrin üstadları olarak mevki alırlar..

HİKÂYEMİZİN Tanzimattan sonra adı geçen yazarların bazılarıyla birlikte yazı tacirleri ve edebiyat sanatkarlarının eserlerine önem vermesi ve onları taklide kalkması okuyucu zevki üzerinde kararsızlık ve şaşkınlık yaratmıştır.

EDEBİYAT-I CEDİDE'ye kadar bu hal pek açık bir şekilde devam eder. Doğudan batıya dönüş aydınlarımızın fikir muvazenesini sarsmış, tecrübeye dayanan müspet düşünce ve müşahede usulleri henüz yerleşmemiş ve yeni bir kâinat görüşü teşekkül etmemiştir. Dil,

sadeleştirme ameliyesine tâbi tutulmuş, terkedilen kıymetlerin yerine bir başkası bulunamadığından nesir edebî hüviyetini kaybetmiştir.

Bu şartlar altında okuyucu yu aydınlatmak amacını taşıyan ve mutlaka sonunda ibret alınması lâzım gelen basit ve zevksiz bir hikâye tarzı doğabilirdi.

SERVETİFÜNUNCULAR bu tiya biraz daha yaklaştılar. Fakat çağdaş Fransız edebiyatının kültür esaslarına nüfuz edemedikleri için kendilerine cazip gelen terkip, mefhum ve imajlar tercüme etmekle yetindiler. Bu hal az çok değişiklikler göstererek Cumhuriyet'e kadar devam etti.

XIX. YÜZYILDA Avrupa fikir ve sanat hayatı eseri kar-

şısında saygı ve hayranlık duyulan büyük sanatçılar yetişmişse, bunun sebebi bütün kültür faaliyetlerini kuşatan ESPRİ'nin teşekkül amillerini araştırmakla anlaşılır.

Alâkasını en geniş çizgilerine kadar İNSAN mevzuu ve meselesi etrafında toplayan GRE-KO - LÂTİN kültüründen Ü-MANİZM'e, bunların RÖNE-SSANS 'la kaynaşmasından KLÂSİSİZM'e varan bir tefekkür sistemi her çeşit yenilikleri besliyecek ölçüde muazzam genişliği ile Avrupa ESPRİ sine temel olmaktadır. Tamidğimiz Avrupalı hikâyecinin fikir ve sanat hamulesi böyle tarihi bir birikmenin neticesidir.

VE TAKLİDİ İMKÂNSIZ OLAN YEGÂNE KIYMET DE, YÜZ YILLARIN MEYDANA GETİREBİLDİĞİ BU ESPRİ-DİR.

Fahir ONGER

İçerde ve Dışarda Edebiyat Dünyası

RESİM:

İstanbul'da, resim sahasında tam faaliyet var. Şu anda, bizim bildiğimiz, 3 ayrı yerde sergiler açıldı. Bunlardan biri Eminönü Halkeviden Elit Naci'nin sergisi; diğeri Zeki Kocamemi'nin Bedri Nâhmi'nin atelyesinde açtığı sergi; ve üçüncüsü de A. Arad, F. Başağa, F. Karakaş, M. Yener, N. İyem, T. Atalay'ın birlikte Fransız konsolosluğunda açtıkları sergidir.

RUY BLAS:

29 Aralık 1947 tarihli Akşam'da Vâ-Nû'dan öğreniyoruz: Kıymetli edebiyatçı Sabri Esat Siyavuşgil bu defa Victor Hugo'nun Ruy Blas'ını Türkçeye çevirmiş. Ruy Blas'ın lâ-yıkı olduğu bir kalem tarafından tercümesini zevkle karşılıyor.

BİR PİYES:

Duyduğumuz göre: Kıymetli şair Sabahattin Kudret'in adlı piyesi beğenilmiş. 1948 yılı başlarında seyredilecekmişiz. Tutunmasını dileriz. Tristan Bernard ölü.

Fransadan son gelen haberlerden meşhur romancı ve mizahçı Tristan Bernard'ın 81 yaşında öldüğünü öğrendik. Ölümlü Fransız edebiyatı dünyası için büyük bir kayıp olan asil adibe Paul Bernard 1866 yılında Besançon şehrinde doğmuştu. 1894 te neşrettiği «Vous m'en direz taut» (Bana bu kadar diyebilirsiniz) adlı bir kaç hikâye ihtiva eden kitabı edebiyat dünyasına atılmış ve o zamandan bugüne kadar tam elli sene durmadan yazmış, sayısız mizahi romanlar neşretmiştir. Yalnız roman sahasında kalmıyarak kendisine mahsus şen uslubile bir takım komediler yazmış ki bunlardan «L'anglais tel'ou' le parle» (Konuş şulduğu gibi İngilizce) ve «La Triplepatte» (üçlü pençe) adlı eserler Fransız tiyatro edebiyatında iyi bir yer alırlar. Tristan Bernard son günlerine kadar şen ve humoristik hayat felsefelerine bağlı kalmış ve bu hususta yazdığı eserlerle Fransız edebiyatının sayılı mizahçılarından olmuştu.

Nobel mükâfatına dair:

Nobel mükâfatı bir defaya mahsus olarak bir ölüye verilmişti. Bu 1931 senesinde Erik-Axel'd Karlfeldt adı İsveç şairinin ölümünden sekiz ay sonra ailesine mezkûr mükâfatın verilmesi olmuştu. E - A. Karlfeldt hayatta iken Stokholm akademesinin sekreterlerinden olup, kendisini 30 sene müddette Nobel mükâfatının tevzii işlerine vakfetmişti. Nihayet kendisi de ancak ölümünden sonra bu mükâfata nail olmuştu.

Bunun aksine olarak gene bir defaya mahsus olmak üzere Nobel mükâfatı kabul edilmeyip reddedilmişti. Bu inanılmaz hâdise 1925 te Bernard Shaw'nun kendisine verilen mükâfatı reddetmesiyle olmuştu. Bununla kal

SOKAKLAR

*Bir resmin bile yok bende,
Saçların karışmaz
Gözlerin mahzum
Ellerin cövende.
Kağmalyım artık
Bu şehri-ânen âe.
Mademki sevmiye başladım
Sokaklarını.*

Ayhan HÜNALP

miyarak eşsiz İrlandalı facia muharriri, gerek millî gerekse beyneülmilel bütün edebî mükâfatların maddi bir kazançtan ziyade, bir şeref meselesi olmaları icap ettiğini söylemişti.

Tarihi eserlere râğbet:

Fransada son zamanlarda tarihi eserlere ve bilhassa sentetik bir mahiyet arzeden tarihi romanlara büyük râğbet görülmektedir. Bundan dolayı Albert Ballier'nin «Histoire de France» (Fransa tarihi) adlı eseri yeniden tabedildi ve aynı zamanda Leniobausse'un «Histoire sin cere» (Bitaraf tarih) adlı eseri tashih edilerek yeniden neşredilmişti.

Polonyada edebî kalkınma:

Son zamanlarda bütün dünyada ve bilhassa Fransada olduğu

gibi, Polonyada da yeni bir edebiyat kalkınması ve dolayısıyla realist ve surrealist cereyanlarının çarpışmasını görüyoruz. Polonya münevverleri başşehir Varşovanın dört mecmuası etrafında toplanıp faaliyette bulunuyorlar. Böylece «Halk haftası» adlı mecmua koyu katolikleri, «Reform» (Yeni doğuş) mecmuası bütün şairleri, ve Bugün ve yarın» adlı mecmua da islâhatçı gençleri temsil etmektedirler. Bütün münakaşalarda edebî kalkınmadan maada şair ve muharrirler vatanlarının kalkınması ve kuvvetlenmesi için de uğraşmakta ve bir takım islah programları ileri sürmektedirler.

EDEBİYAT DÜNYASI

ANDRÉ GIDE HAKKINDA FIKRALAR:

Les faux monnayeurs (Kalpazanlar) in müellifi Gide, bu eseri üzerinde takdir edilen ve 4. 600.000 frank (140.000 kuron) olan Nobel mükâfatının yüzde kaçını vergi dairesinin alıkoymağını öğrenmek ister ve damadı olan genç romancı Jean Lambert'i malûmat almak için gönderir. Nihayet mükâfatın 2 milyon frangi vergi olarak alınacağını öğrenince, dostlarından biri istihza ile:

— Nobel mükâfatını Gide'den fazla alan Fransa'dır, demişti.

**

Gide'li son defa Farigny tiyatrosunun Hamleti temsil ettiği galada gördük. İki perde arası imza meraklısı iki genç kız onun etrafını sardılar ve imzasını istemeğe başladılar. Gide onları bir an süzdükten sonra gülmüşiyerek:

— Beni bir sinema yıldızı zannettiğinizi sandım, dedi.

VEREM SAVASINA KATILMAK HEPİMİZ İÇİN BİR VATAN BORCUDUR. VEREM SAVAŞ DERNEĞİNE SİZ DE ÜYE OLUNUZ.

Dergiler

(Baş tarafı 2 inci sayfada)

hir Onger, Nahit Ulvî, Kemal Bilbaşar, Faik Baysal, Orhan M. Arıburnu, Kemal Dayan, Atilla İlhan, Sabih Şendil ve Byron'dan tercüme bir şiir var.

Arıburnu'nun fikirleri yabana atılacak gibi değil, ama nedense, dergide kötü bir yere konmuş.

Biz Kemal Bilbaşar'ın hikâyesiyle Faik Baysal ve bilhassa Kemal Dayan'ın şiirlerini beğendik.

Kemal Dayan'ın «Oğuldan mektup» şiiri şöyle bitiyor:

«..Kederlenme anneciğim, kederlenme!

Mendiline sil gözyaşlarını,
Bir yudum su iç!

Ben de öyle yapıyorum,
Aynı dert üzre perişan olduğum zaman.»

— FİKİRLER: —

Fikirler'in 6 ncı sayısında Vedide Baha'nın «Biz de söyliye-
lim mi?» başyazı ile 9 ncü sayfa-
nın başından 19 un sonuna
kadar süren bir tercümesi; H.
Duman'ın Rıza Hiti ile konuş-
ması; Kemal Manav'ın güzel bir
hikâyesi ve N. Ulvî, R. Apak,
Ş. Kurdakul, Atilla İlhan, M.
Ş. Onaran, M. Kuru, Yücebas
ve Hünelp'in şiirleri var.

Ayrıca: H. Ülaydın, Sadi'nin
Bostan'ından güzel hikâyeler
seçip almış.

Ve, Neriman Güner, kimse,
«Sanat çerçevesinde» Yaşar
Nabi'ye müthiş çatıyor. Bize
haksız gibi geldi, Varlık'ın A-
ralık sayısında yalnız Yaşar Na-
bi adı mı var? Necatigil, Saba-
hattin Kudret, Sait Faik... Bize
öyle geldi ki, bu yazı sırf çat-
mak için yazılmış.

Misafirlik Duygusu

(Baş tarafı 3 üncü sayfada)

ayaklarımız bir türlü oraya git-
mez. Hattâ o yıllardır ihtirasla
özlediğimiz salkımlar, tâ dudak-
larımıza kadar uzatılmıştır da
şüphe ile irkilir, başımızı çeviririz.
Başladığımız bir eser belki
bitmeyecektir, bunu düşününce
bazen «ne çıkar!» dediğimiz olur.
Acaba bize bu hüküm verdiren nedir?
Bunu söylerken hangi ümide kapılır,
eserimizi bitirmeyi hangi zamana
bırakırız? Dünyada hiç bir şeyin
imkânsız olmadığını, başka zamanlara,
başka fırsatlara bilmiyerek inandığımızı
düşünmek mümkün değil midir? Hattâ
öyle sezilerimiz olur ki en kara ihtimallere
bile rıza ile boyun eğeriz. Belki avucumuzda
tuttuğumuz toprak her şeydir, başlangıç
ve son odur. Fakat ne çıkar, diyebiliriz,
ve eskisi gibi içimiz isyan etmeden buna
raza oluruz. Ama bu bir avuç maddenin
bir hiç olabileceğini, kendimizde ve dışımızda
şu anda neleri idrak ediyorsak hepsinin
varlıksız olduklarını da düşünebilir; ve
hakikatlerin ancak kaba idrâk dışında
tağına varılmayan lezzetler gibi, bilmediğimiz
nispetlere erişilmeden idrâk edilemeyecek-

Atilla İlhan'ın şiirinden son dört mısraı alıyoruz:

«Yine Chopin'den Revolution'u
çalar komşumuz,
Derken saat kulesi gecenin onbirini vurur.

Varıp deliksiz uyuruz, Uyuruz
sabahleyin
Bıraktığımız yerden hayata başlamak için.»

EDEBİYAT DÜNYASI

lerine inanabiliriz.

İmân, bir bakıma herşey sayılabilir. Böylesi şüpheler, tereddütler içinde ona koşulur. Ama o, ne bir fikir, ne çaba ile edinilmiş, ve kurduğumuz bir yapı gibi kendi eserimiz olmayan, bilâkis bizimle doğan, yaşanan ve bize verilmiş bir şey değil midir? Onu, bize verilmeyince nasıl edinebiliriz? Aksine, yıllar ilerledikçe içimizdeki o sızma duygusu olgunlaştıkça zaman zaman hiç mesnetsiz kaldığımız olur. Yahut bütün dayanakların çürük, tutunmaya değmiyen yapmacıklar olduğuna, dışımızda hiç bir şeyin düşünülmeğe değmeyeceğine ve inandığımız bütün şeylerin kendi uydurmalarımızdan, yapma fikirlerimizden ibaret olduğuna kanaat getirir, hattâ iç gerçeğimize bile inanmaz oluruz. Ama ne çıkar? Biz her şeyin boşlukta döndüğünü, bir baş döndürücü hızlar ve nispetler âleminde yer ve iç değiştirdiğini bilmiyor muyuz? Bir ân içinde ebediliği ve aldığımız soluğa kadar yalnız bağlar, bağılıklardan dokunmuş bir ömür içinde hürriyeti idrâk etmek mümkün müdür? Belki hürriyetsizliğimiz de bir gün hürriyette bitecek, suda bir damla eriyip gidecektir. Bizde yok olacak şeyin değersiz, bütün sanılarımız gibi bir hiç olması mümkündür. Belki her şey olup bitmiş, bize yalnız boş ve himler, ıstıraplar kalmıştır. Ne biliriz?

Saatlar yürür, zaman geçer, bir ân içinde bir ömür bitiverir. Derin uykularda sezilen süre gibi, bir yıldızın akıp gidi-verişi gibi...

Balıkçısını Bulan Olta

(Orta sayfadan devam)

karşı tarafa geçtim. Hem simit yiyor, hem de ortadaki kayığın karpit lâmbasının arkasından nüp bir şey söyledi. Cevap alamayınca arkasından benim oltacıyı dikizliyordum. Arkasına dönerek dikkatle baktı. Orada beni göremeyince etrafına bakındı. Her halde karpit lâmbasının ışığı öteki tarafta beni göstermiyordu. Olta-yı çabucak topladı. Ucuna bir kibrit çöpü bağ-lı ipe dizdiği balıklarla beraber suyun üstündeki demir potrelden hızlı hızlı geçti. Oradan Adalarla Eyüp iskelesi arasındaki küçük köp-

rüye çıkılıyordu. Ben de o tarafa seğırttim. Birdenbire beni karşısında bulunca hiç şaşırmadı:

— Bu tarafta balık daha çok ta.. dedi. Köprü'nün parmaklığından avaklarını sarkıtarak oturdu.

Belki de beni hâlâ yanında sanıp bu tarafa niçin geçtiğini anlatmağa savaşıyordu. Ben hikâyemi yazmak üzere ruhtım kahvelerinin önünde nasır ilânı olanına dalmış, çayımı ısıtarmış, kalem kâğıdını çıkarmıştım.

Basıldığı yer: Ülkü Basımevi